

Folketingets Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalg

ERHVERVSMINISTEREN

29. april 2019

Besvarelse af spørgsmål 240 alm. del stillet af udvalget den 4. april 2019 efter ønske fra Morten Bødskov (S).

ERHVERVSMINISTERIET

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Spørgsmål:

Med henvisning til bl.a. artiklen ”Tilsyn afslørede hvidvasksvigt i bank 2015”, Børsen, den 4. april 2019, hvori der rettes kritik af Finanstilsynets håndtering af sagen om Københavns Andelskasse, bedes ministeren - med henblik på et eventuelt kommende samråd om sagen - redegøre for Finanstilsynets håndtering af sagen om Københavns Andelskasse siden 2015 og frem til i dag, herunder i kronologisk form oplyse, hvordan Finanstilsynet har fulgt op på rapporternes kritik af og de enkelte påbud m.v. til Københavns Andelskasse. Oplysninger som ifølge lovgivningen eventuelt ikke kan oversendes til udvalget i offentlig form, bedes oversendt til udvalget i intern form eller - hvis påkrævet ifølge lovgivningen - i fortrolig form.

Tlf. 33 92 33 50
Fax. 33 12 37 78
CVR-nr. 10092485
EAN nr. 5798000026001
em@em.dk
www.em.dk

Svar:

Jeg har forelagt spørgsmålet for Finanstilsynet, der har oplyst følgende, som jeg kan henholde mig til:

”I artiklen ”Tilsyn afslørede hvidvasksvigt i bank i 2015”, Børsen, den 4. april 2019, henvises til en temaundersøgelse om små og mellemstore pengeinstitutters risikobegrænsende foranstaltninger på området for hvidvask af udbytte og terrorfinansiering.

Finanstilsynet kan i den forbindelse oplyse, at man i maj 2013 igangsatte en undersøgelse af små og mellemstore pengeinstitutter ved at sende et omfattende spørgeskema til 19 udvalgte pengeinstitutter i Danmark med en arbejdende kapital på op til 50 mia. kr. Pengeinstitutterne blev udvalgt med henblik på at præsentere et repræsentativt billede af de små og mellemstore pengeinstitutter under hensyn til bl.a. størrelse, geografisk beliggenhed, markedsområde og udbuddet af finansielle produkter.

Sigtet med undersøgelsen var at belyse tilstanden i sektoren og styrke pengeinstitutternes fokus og indsats på foranstaltningerne til bekæmpelse af hvidvask og finansiering af terrorisme. Undersøgelsen indbefattede således ikke nærmere drøftelser med de enkelte pengeinstitutters ledelser

eller inspektioner med henblik på at bekræfte de konklusioner, som de af pengeinstitutterne afgivne skriftlige oplysninger gav anledning til.

Rapport af 30. januar 2015 beskriver Finanstilsynets overordnede konklusioner på baggrund af undersøgelsen. Finanstilsynet vurderede, at ledelsen i de små og mellemstore pengeinstitutter generelt ikke havde tilstrækkeligt fokus på bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering. Finanstilsynet fandt i den forbindelse, at manglerne ved de små og mellemstore pengeinstitutters hvidvaskforanstaltninger kom til udtryk i form af generelt utilstrækkelig risikostyring, herunder mangelfulde risikovurderinger og mangelfulde skriftlige interne regler. Pengeinstitutternes procedurer for overvågning og håndtering af mistænkelige transaktioner var desuden utilstrækkelige.

Rapporten mundede ud i en samlet anbefaling om, at ledelserne i de små og mellemstore pengeinstitutter i højere grad burde prioritere indsatsen omkring bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering.

Rapporten, der er offentligt tilgængelig på Finanstilsynets hjemmeside, er vedlagt denne besvarelse.

Grundet tavshedspligten kan Finanstilsynet ikke oplyse, hvilke pengeinstitutter, der indgik i undersøgelsen.

Politianmeldelse 2015

Finanstilsynet foretog 2014 en undersøgelse af om Københavns Andelskasse havde lånefinansieret investorers køb af kassens andelsbeviser.

På baggrund af undersøgelsen besluttede Finanstilsynet i 2015, at politianmelde Københavns Andelskasse med henblik på at efterforske, om der forelå en overtrædelse af forbuddet mod, at et pengeinstitut lånefinansierer detailkunders eller professionelle kunders køb af andelsbeviser i instituttet i forbindelse med en række salg af andelsbeviser.

Inspektionsreddegørelse 2015

Finanstilsynet var på inspektion i Københavns Andelskasse i januar/februar 2015. Andelskassen var på dette tidspunkt et mindre pengeinstitut med Storkøbenhavn som sit primære virkeområde. Andelskassens forretningsmodel var i overvejende grad bygget op omkring udlån til privatkunders køb af andelsboliger samt øvrige udlån til privatkunder. Udlån til privatkunder udgjorde 87 pct. af udlånsmassen, mens udlån til erhvervs kunder udgjorde 13 pct. Der var således tale om en forretningsmodel, der i hvidvask sammenhæng blev betragtet som værende lav-middel risiko.

Andelskassen havde i løbet af det seneste år skiftet direktør flere gange og havde fået en række nye medlemmer af bestyrelsen, hvilket havde gjort det vanskeligt at fastholde viden omkring andelskassens administration, forretning, procedurer samt risikostyring. Andelskassen modtog derfor påbud om at genopbygge og sikre denne viden om driften af andelskassen.

Andelskassen havde en del styringsmæssige mangler, hvoraf flere mangler var påpeget af Finanstilsynet ved tidligere undersøgelser i 2013 og 2014. Andelskassen modtog derfor også en række påbud om at rette op på disse mangler.

Generelt kan det oplyses, at når Finanstilsynet giver et påbud til et institut i forbindelse med en inspektion, skal instituttet sende en redegørelse for, hvordan instituttet planlægger at efterleve påbuddet. På den baggrund foretager Finanstilsynet en vurdering af, om det pågældende påbud er efterlevet, og om lovovertrædelsen således er ophørt. For institutter, som f.eks. Københavns Andelskasse, hvor Finanstilsynet har været på inspektion én gang om året, vil efterlevelsen af nogle påbud blive vurderet på den næstkommende inspektion.

Inspektionsredegørelse 2016

Finanstilsynet var i december 2015 og januar 2016 på inspektion i Københavns Andelskasse. Inspektionen var en funktionsundersøgelse, hvor ledelsens arbejde, kreditområdet samt en række øvrige områder blev gennemgået ud fra en risikobaseret vurdering.

Andelskassen var påbegyndt en hurtig omlægning af forretningsmodellen, så den nu i langt højere grad også omfattede forbrugslån, investeringskreditter, handel med unoterede værdipapirer og andre investeringsaktiviteter samt samarbejder med fintech-virksomheder.

Finanstilsynet fandt flere væsentlige mangler ved ledelsens arbejde. Således var grundlaget for flere af ledelsens beslutninger og bevilgede udlån mangelfuldt, da der i vidt omfang ikke var foretaget tilstrækkelige analyser af risiciene eller vurderinger af juridiske konsekvenser. Andelskassen manglede derfor overblik over risiciene i flere store udlån og havde begået flere alvorlige overtrædelser af den finansielle lovgivning.

Finanstilsynet vurderede, at ledelsen havde udvist manglende omhu og udøvet uforsvarlig kreditgivning. Finanstilsynet fandt herudover, at rapporteringen til bestyrelsen på kreditområdet og markedsrisikoområdet var mangelfuld.

Andelskassen modtog derfor flere alvorlige påbud om at rette op på disse forhold samt et påbud om at sikre, at andelskassens ledelse modtog den fornødne viden til at kunne sikre en forsvarlig drift af andelskassen.

Andelskassen modtog herudover flere påbud om oprettelse og tilretning af skriftlige retningslinjer på kreditområdet, markedsrisikoområdet og likviditetsområdet.

Der var i flere tilfælde tale om gentagelse af påbud, hvor andelskassens konkrete opfølgning på tidligere påbud viste sig utilstrækkelig.

Afgørelse 2016

I april 2016 påbegyndte Finanstilsynet en undersøgelse af andelskassens handel med noterede aktier på investeringsområdet.

På baggrund af undersøgelsen påtalte Finanstilsynet ved afgørelse af 3. oktober 2016, at Københavns Andelskasse i forbindelse med handel med noterede aktier ikke havde efterlevet krav om at gennemføre en fyldestgørende hensigtsmæssighedstest forud for, at andelskassens kunder afgav en ordreanmodning. Finanstilsynet påbød endvidere andelskassen at sikre, at andelskassen efterlever investorbeskyttelsesbekendtgørelsens krav om gennemførelse af en hensigtsmæssighedstest. Finanstilsynet påtalte endelig, at andelskassen i afregningsnotaen til nogle kunder havde givet fejlagtige og vildledende oplysninger om den noterede akties kompleksitet, samt om andelskassens forpligtigelse til at vurdere handlens hensigtsmæssighed. Andelskassen fik en frist på tre måneder til at redegøre for dens efterlevelse af påbuddene.

Regnskabskontrol 2015/16

I 2016 foretog Finanstilsynet en kontrol af Københavns Andelskasses årsrapport for 2015 og halvårsrapport for 1. halvår 2016. Regnskabskontrollen blev gennemført som led i den kontrol af finansielle virksomheders års- og delårsrapporter, som Finanstilsynet udfører i medfør af § 344, stk. 1, i lov om finansiell virksomhed.

Finanstilsynet påbød på baggrund af regnskabskontrollen Københavns Andelskasse at foretage en fornyet nedskrivningstest af goodwill vedrørende OTC-listen ApS og at offentliggøre supplerende/korrigerende information til årsrapporten for 2015 og halvårsrapporten for 1. halvår 2016. Finanstilsynet påtalte desuden, at Københavns Andelskasse ikke på tidspunktet for regnskabsafslutningen for regnskabsåret 2015 havde udarbejdet en nedskrivningstest.

Redegørelse 2017

Finanstilsynet var i 2017 på inspektion i marts til maj. Inspektionen var en opfølgningsinspektion med fokus på de områder, der havde vist de største

udfordringer i relation til på inspektionerne i 2015 og 2016. Københavns Andelskasses forretningsmodel bestod, i lighed med i 2016, af en for et mindre pengeinstitut bred vifte af aktiviteter: Forbrugslån, investeringskreditter, handel med noterede værdipapirer og andre investeringsaktiviteter samt samarbejder med fintech-virksomheder.

Finanstilsynet vurderede, at andelskassens forretningsmodel var uholdbar, da den i høj grad var baseret på udlån af ringe bonitet til en snæver personkreds omkring ejerne af andelskassen, ligesom der havde været betydelig uro omkring ledelsen. På baggrund af de styringsmæssige mangler modtog andelskassen påbud om, at den skulle have tilstrækkelige kompetencer og ressourcer. Andelskassen modtog endvidere påbud om, at forretningsmodellen på tilstrækkelig vis skulle afgrænse det ønskede virksomhedsområde.

Andelskassens ellers fornuftige kapitalmæssige overdækning forsvandt i løbet af 2016, og pr. 1. januar 2017 opfyldte den ikke sit solvensbehov. Andelskassen havde ikke selv forud for inspektionen identificeret, at den ikke opfyldte solvensbehovet. I juni 2017 blev der tilført hybrid kernekapital, der medførte, at andelskassen overholdt alle kapitalkrav, men med en lav kapitalmæssig overdækning.

Finanstilsynet konstaterede, at andelskassen siden seneste inspektion havde foretaget uforsvarlig kreditgivning på store og svage udlån, hvorfor andelskassen modtog påbud om at bevilge forsvarlige udlån på et fyldestgørende, analyseret og korrekt grundlag.

Andelskassen var udfordret af mangelfuld styring på en række punkter. Andelskassen modtog påbud om at sikre korrekte opgørelser af sine store udlån samt korrekte opgørelser af kapitalgrundlaget. Ligeledes modtog andelskassen påbud om, at der fortsat var et behov for at styrke viden, datakvalitet og intern kontrol i andelskassen. Andelskassen modtog endvidere påbud om at sikre, at risikostyrings- og compliancearbejdet i andelskassen blev udøvet på tilstrækkelig vis.

Politianmeldelse og afgørelse 2018

Finanstilsynet var på to inspektioner i 2018 i Københavns Andelskasse i perioden juni-august. På inspektionerne konstaterede Finanstilsynet en lang række overtrædelser af den finansielle regulering på samtlige af de på inspektionerne undersøgte områder, samt omfattende overtrædelser af hvidvasklovgivningen. I 30 tilfælde var der tale om enten delvis eller fuldstændige gentagelser fra tidligere inspektioner i andelskassen. I nogle tilfælde konstaterede Finanstilsynet, at andelskassen ikke havde ændret sin praksis på trods af tidligere påbud.

Københavns Andelskasse havde igennem flere år gentagne gange fået påbud som følge af alvorlige overtrædelser af den finansielle regulering. I mange tilfælde havde Finanstilsynet givet påbud på de samme områder flere år i træk uden at se en tilfredsstillende forbedring. I forhold til viden om den finansielle regulering generelt i andelskassen, og i særdeleshed på kapital- og likviditetsområdet, kunne Finanstilsynet på baggrund af viden fra tidligere inspektioner konstatere en væsentlig forværring. På tidspunktet for inspektionernes afslutning vurderede Finanstilsynet, at der reelt ikke var nogen viden på disse områder i andelskassen.

De alvorlige mangler på hvidvaskområdet var særligt bekymrende, da Københavns Andelskasse samtidig i stigende grad havde fået udenlandske selskaber samt betalingsformidlere som kunder. Disse typer kunder anses generelt for at have en høj risiko i forhold til hvidvaskområdet, og samtidig havde andelskassen ikke levet op til sine forpligtelser til kundekend-skabsprocedurer. Andelskassen havde således reelt ikke overblik over, i hvilket omfang den blev anvendt til hvidvask eller finansiering af terrorisme.

På den baggrund anmodede Finanstilsynet Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) om at indlede en politimæssig efterforskning af Københavns Andelskasse mulige overtrædelse af hvidvaskloven.

Samlet vurderede Finanstilsynet, at Københavns Andelskasses adfærd, sammenholdt med de betydelige risici i forhold til såvel økonomiske som hvidvask-relaterede forhold, gav grundlag for, at Finanstilsynet kunne inddrage andelskassens tilladelse i henhold til § 224, stk. 1, nr. 1, i lov om finansiell virksomhed.

Finanstilsynet traf på den baggrund afgørelse om, at Københavns Andelskasse var forventeligt nødlidende, jf. § 224 a, stk. 1, nr. 1, i lov om finansiell virksomhed. Københavns Andelskasse blev herefter den 13. september 2018 overdraget til Finansiell Stabilitet.”

Med venlig hilsen

Rasmus Jarlov